

Nejc Gazvoda: *Vevericam nič ne uide*. Novo mesto: Goga, 2004.

Ko odpremo knjigo, nas najprej preseneti robni zapis. "Nejc Gazvoda se je rodil leta 1985 v Novem mestu." Tudi humanisti, pregovorno šibki v matematiki, hitro izračunamo, da ima avtor borih 19 let. Nadaljevanje: "Bil je urednik osnovnošolskega glasila Najča in gimnazijskih Stezic." Nič kaj obetaven začetek. A horizont pričakovanja je hitro zrušen. Ne dobimo sklopa zgodbic o najstniških pivskih in ljubezenskih dogodivščinah. Prav tako ne smemo pričakovati mladinskega romana, kot ga poznamo iz časov Antona Ingoliča in Branke Jurce. Takrat so se mladostniki še soočali s problemi prvih ljubezni, izgubo nedolžnosti, najstniškimi nosečnostmi. Novomeški gimnazijci s spolnostjo nimajo težav, izguba nedolžnosti je že daleč za njimi, očitno pa se tudi na kontracepcijo kar dobro spoznajo.

Zbirko kratkih zgodb uokvirja prva zgodba *Jezero*, v kateri nastopa Gazvodov tipični ženski lik: nesrečna in skrivnostna *femme fatal*. Ta se izkaže za Šeherezado, ki pisatelju pripoveduje zgodbe, izpisane v pričujoči zbirki: "O fantu, ki ubije morilca svojih staršev, ki so še živi ... o fantu, ki je napačno razumel smrt ... o dekletu, ki ne bo preneslo tega sveta ... in o fantu, ki spozna bistvo pod drevesom v parku." Če pozorneje pogledamo avtorjevo samorefleksijo zbirke, ki se zrcali v tem stavku, vidimo, da je ključna beseda smrt.

Gazvodove zgodbe namreč po zgledu romantičnih pripovedovalcev (spomnimo se Poeja) kažejo na *onstransko*. Pa naj bo to onkraj razuma ali onkraj življenja. Vsakdanost je dolgočasna, rutinska. Sredi profanega sveta brez izrazitih vrednot, si želijo najstniki izkusiti sveto, presežno, kar dosega največkrat na samomorilske načine: pijano divjanje z avtomobili, rezanje žil ... Mnogo lahko v zgodbah le slutimo, zgubljen v dogajanju je tudi glavni junak. Največje probleme ima ravno z že omenjenim tipom *femme fatal*, ki je zaradi neznanega razloga

nesrečna, vidi več kot on, vendar mu tega zaradi spet neznanih razlogov ne more povedati. Nasploh so Gazvodovi junaki večinoma nesrečni. Po dolgem času v sodobni slovenski zgodbi beremo o velikih nesrečnih ljubeznih, ki trajajo do smrti in še dlje. V zgodbi *Sprehod* recimo srečamo vojaka iz druge svetovne vojne, ki po nasilni smrti v obliki duha obiskuje cerkev, kamor zahaja njegova predvojna ljubezen. V naslovni zgodbi *Vevericam nič ne uide* se glavni junak po prometni nesreči, v kateri umre njegovo dekle, zateče v norost. V norišnici se zaljubi v izmišljeno dekle Katjo, ki ji manjka ena roka, ravno tako kakor truplu njegove drage. Še vedno torej govorimo o ljubezni. Ampak le, če je povezana s smrtjo, skrivnostjo.

A vendarle je navezava na romantizem morda zgrešena. Gazvodove zgodbe prej spominjajo na poezijo njegove someščanke Katje Plut, ki gradi pesmi na podlagi citatov iz poppesmi. Gazvodovi junaki doživljajo svoje psihoze in nesreče ob glasbeni podlagi grunga, zgodba *Stanje ljubezni in zaupanja* pa celo dobi naslov po pesmi Pearl Jamov *State of Love and Trust*. Gazvoda si v zgodbicah privoščiči zabavno poigravanje med srhljivo fabulo in dokaj prizemljenim okoljem novomeških parkov in dolenjskih gričkov. Značilne so tudi zelo zemeljske in pogosto zabavne baročno razvejane metafore. Samo za okus: tik preden se z avtom zaleti v drevo, glavni junak zgodbe *Sprehod* v počasnem posnetku opazuje deblo: "Lubje je imelo zelo hrapavo, kot gube na stari ženski, ki se primaje mimo tebe po cesti, in ob pogledu nanjo odrineš misel, da bo tvoja punca nekoč taka, in prijazno odzdraviš."

V knjigi sta dve zgodbi, ki odstopata in dajeta vtis, da sta nastali zadnji. Prva je najkrajša zgodba knjige *Klic*, ki izriše minimalističen dogodek v gostilni. Alkoholno potrjeni junak prevzame klic na mobitelu lepe neznanke, ki je odšla na stranišče. Druga je zgodba *Izlet*, opisuje srednješolsko klapo, ki se ob počitnicah pred študijem še zadnjič skupaj odpravi na morje. Z veliko humorja predelujejo anekdote iz skupnega žuriranja, hkrati pa se zavedajo, da so s tem obdobjem opravili ravno tako kot drug z drugim. Misterioznost izgine. Ženska ni več odmaknjena *femme fatal*, pač pa sošolka Vida, ki je sicer lepotica, a hkrati stara prijateljica pripovedovalca. Pri ognju pripoveduje zgodbo o tem, kako so jo starši zasačili med seksom s fantom in si upa zaplesati striptiz, čeprav ji manjka ena dojka. Nenehno stanje nesreče in žalosti, navzoče v preostalih zgodbah, se tu spremeni v toplo melanholijo poslavljanja. Glavni junak ni več vpleten v usodne dogodke, prej je v vlogi opazovalca življenja, le tu in tam ga potegne v kakšen manjši pripetljaj.

Veverice kljub občasnim slogovnim nerodnostim kažejo, da smo z Gazvodo dobili pisca z izjemno domišljijo, občutkom za detajle in smislom za humor. Morda pa tekst prav zaradi teh nerodnosti deluje še bolj iskreno in sveže. Za prvenec srednješolca je knjiga nedvomno odlična. Če pa bo pisatelj sledil liniji, ki jo kaže zgodba *Klic*, lahko pričakujemo, da nas bo z naslednjo knjigo spet prijetno presenetil.